

**אוניברסיטת בר-אילן
המחלקה למדעי המדינה**

מדיניות הפנים ומדיניות החוץ של גרמניה (אחרי 1945)

71-563-01

קורס בחירה (2 ש"ש) – ב.א.

תשס"ז

מרצה: ד"ר אנגליקה טים

ימי שני 16.00-18.00

שעות קבלה: ימי שני, 15-16, ימי רביעי, 14-15.30

מס' חדר משרד: 2.33

טלפון: 03-5247814

דוא"ל: timtang@mail.biu.ac.il

תיאור ומטרות הקורס:

הקורס עוסק ביסודות מדיניות הפנים והחוץ של הרפובליקה הפדרלית הגרמנית לאחר איחודן של שתי הגרמניות (הרפובליקה הפדרלית המערב-גרמנית, וגרמניה המזרחית (דד"ר) ב - 3/10/1990. במרכז ההרצאות עומדים ניתוחים של מבנה, תפקוד המערכת הפוליטית וסיקור יסודות מדיניות החוץ האקטואלית. כדי לענות על השאלה האם קיימת היום גרמניה "אחרת" - שונה מהרייך השלישי - נותן הקורס בסמסטר א' אינפורמציה על ההתפתחות הפוליטית, הכלכלית והדמוגרפית של גרמניה בשנים הראשונות אחרי מלחמת העולם השנייה ובמיוחד על התפתחותן של שתי הגרמניות שנוסדו ב1949. כמו כן כולל הקורס דיון על הדימוי של גרמניה בישראל.

דרישות הקורס:

נכחות: לפחות 80%

השתתפות פעילה ועבודה (30% הציון): עבודת הגשה (5 – 7 עמודים) שמתקדת בנושא ספציפי ומבוססת בעיקר על חומר הקריאה.

מבחן (70% הציון): ללא חומר עזר.

נושאי העבודה ניתנים לבחירה מהנושאים הבאים:

- 1) וועידת פוטסדם
- 2) מדיניות שלטונות הכיבוש 1945 – 1949 (ארבע עבודות נפרדות- ארה"ב, בריה"מ, צרפת, אנגליה)
- 3) החרם על ברלין ב - 1948
- 4) הקמת גרמניה הפדרלית
- 5) הקמת גרמניה המזרחית (הדד"ר)
- 6) דוקטרינת הלשטיין
- 7) המדיניות החדשה כלפי מדינות מזרח אירופה
- 8) יחסי גרמניה הפדרלית – ארה"ב
- 9) יחסי גרמניה הפדרלית – צרפת
- 10) יחסי גרמניה הפדרלית – בריה"מ
- 11) גרמניה הפדרלית וברית נאט"ו
- 12) הקמת הקהילה האירופאית
- 13) יחסי דד"ר - בריה"מ
- 14) ברית וורשה
- 15) COMECON
- 16) המהפך הפוליטי בדד"ר (1989)
- 17) נפילת החומה ותגובות בינלאומיות
- 18) תהליך האיחוד
- 19) המצב הדמוגרפי בגרמניה של היום
- 20) פועלים זרים בגרמניה
- 21) התייחסות ממשלת גרמניה לגרמנים אתניים
- 22) מהגרים יהודים בגרמניה הפדרלית של היום
- 23) מבט על המפה הפוליטית בגרמניה של היום (תוצאות הבחירות 2005)
- 24) עבודה על אחת המפלגות הפוליטיות
- 25) חוק היסוד הגרמני
- 26) פדרליזם בגרמניה הפדרלית – יתרונות וחסרונות
- 27) יחסי גרמניה המאוחדת – ארה"ב

- (28) גרמניה והאיחוד האירופי
(29) מדיניות החוץ של גרמניה המאוחדת במזרח התיכון
(30) יחסי גרמניה - ישראל
(31) בעיות כלכליות בגרמניה של היום
(32) שוויון זכויות של נשים בגרמניה (המצב החוקי והמציאות)
(33) התפתחות החברה האזרחית בגרמניה

יש להגיש את ראשי הפרקים עד 31/12/2006 למרצה.

חשוב לזכור:

- הגשת העבודות עד סוף סמסטר הקיץ (21/6/2006),
- אין עבודות משותפות,
- לא יכתבו שתי עבודות באותו נושא,
- ניתן להציע נושאים נוספים,
- אישור נושא העבודה תוך שבועיים.

סמסטר א'

א) חלוקת גרמניה ושלטונות הכיבוש 1945 – 1949 (4 שיעורים)
שטרן, פרנק (1994): "גרמניה 1945-1990: כיבוש, חלוקה, איחוד". בתוך: וולקוב, שולמית: מחלוקה לאיחוד: גרמניה 1945 - 1990, תל-אביב: עם עובד, ע"ע 9 - 21. שמור מדעי המדינה לפי מחל.לא (253207)

צימרמן, משה (1984): "פניקס בעל טראומה - הרפובליקה הפדרלית הגרמנית". בתוך: צימרמן, משה/טוך, מיכאל: גרמניה אחרי 1945 - ההתגברות על הטראומה, ירושלים, מאגנס, ע"ע 9 - 35. 943.087 גרמ.אח (20886)

קלסמן, כריסטוף (1998): "המלחמה הקרה וחלוקת גרמניה". בתוך: היילברונר, עודד/צימרמן, משה: הגרמנים 1945-1990 ירושלים: מאגנס, ע"ע 69 - 83. בספריות: היסטוריה, השאלה מוגבלת בספריה המרכזית 943.087 גרמ.אל (370396)

Turner, Henry Ashby, Jr. (1992): Germany from Partition to Reunification, New Haven/ London (Yale), pp.1-32.
943.087 TUR (551552)

ב) גרמניה הפדרלית 1949-1989 (3 שיעורים)
האם-בריכר, הילדגארד (1984): "הדמוקרטיה ברפובליקה הפדרלית הגרמנית - סיכויים וסכנות: הערכת מצב". בתוך: צימרמן, משה/טוך, מיכאל: גרמניה אחרי 1945 - ההתגברות על הטראומה, ירושלים: מאגנס, ע"ע 37 - 46. 943.087 גרמ.אח (20886)

האקה, כריסטיאן (1998): "מסורת ותחנות במדיניות החוץ של הרפ"ג, 1949-1987". בתוך: היילברונר, עודד/צימרמן, משה: הגרמנים 1945-1990 ירושלים: מאגנס, ע"ע 178 - 198. בספריות: היסטוריה, הספריה המרכזית (המדף הפתוח) 943.087 גרמ.אל (370396)

Turner, Henry Ashby, Jr. (1992): Germany from Partition to Reunification, New Haven/London (Yale), pp. 33-54.
943.087TUR (551552)

ג) גרמניה המזרחית 1949-1989 (2 שיעורים)
Burant, Stephen R. (1988): East Germany - A Country Study (Federal Research Division, Library of Congress), pp. 202-219.
תדפיס 9157 (563992)

Fullbrook, Mary (1992): The two Germanies, 1945-1990: Problems of Interpretation, Atlantic Highlands, NJ (Humanities Press International), pp. 27-44.
תדפיס 10414 (1098566)

(ד) תהליך האיחוד (3 שיעורים)
 צוואר, הארטמוט (1994): "המהפכה בדד"ר" בתוך: וולקוב, שולמית: ממחלוקת לאיחוד: גרמניה 1945 - 1990, תל-אביב: עם עובד, ע"ע 215 - 229.
שמו מדעי המדינה לפי מחל.לא (253207)

Turner, Henry Ashby, Jr. (1992): Germany from Partition to Reunification, New Haven/London (Yale), pp. 239-255.
943.087 TUR (551522)

Glaessner, Gert-Joachim (1992): The Unification Process in Germany, London (Pinter Publishers), pp. 4-30.
תדפיס 10415 (1098568)

סמסטר ב'

(א) ההתפתחות הדמוגרפית (3 שיעורים)
 באדה, קלאוס (1998): "זרים מקומיים: עובדים אורחים - אורחי קבע - מהגרים", בתוך: היילברונר, עודד/צימרמן, משה: הגרמנים 1945-1990, ירושלים: מאגנס, ע"ע 241 - 246.
בספריות: היסטוריה, הספרייה המרכזית (מדף פתוח) 943.087 גרמ.אל (370396)

באדה, קלאוס (1998): "קרבות רדיפה פוליטית נהנים...": מקלט אצל הגרמנים - רעיון ומציאות" בתוך: היילברונר, עודד/צימרמן, משה: הגרמנים 1945-1990, ירושלים: מאגנס, ע"ע 247 - 250.
בספריות: היסטוריה, הספרייה המרכזית (מדף פתוח) 943.087 גרמ.אל (370396)

היצ'קוק, ויליאם (2006): "מיהו אירופי? גזע, הגירה ופוליטיקת החלוקה" בתוך המאבק על אירופה. ההיסטוריה הסוערת של יבשת מחולקת 1945 עד ימינו, תל-אביב: עם עובד, ע"ע 445-472.
בספרייה להיסטוריה: 940.55 היצ'קוק.מא (1102838)

Münz, Rainer (2002): "Ethnos or Demos? Migration and Citizenship in Germany," in: Levy, Daniel/Weiss, Yfaat (eds.): Challenging Ethnic Citizenship, New York/Oxford (Berghahn), pp. 15-35.
תדפיס 9761 (588532)

(ב) המערכת הפוליטית בגרמניה המאוחדת (3 שיעורים)
 היילברונר, עודד/צימרמן, משה (1998): הגרמנים 1945-1990, ירושלים: מאגנס, ע"ע 129 - 141. (מבוא לחלק א: המערכת הפוליטית).
בספריות: היסטוריה, הספרייה המרכזית (המדף הפתוח) 943.087 גרמ.אל (370396)

קלאוס פון ביימה (1998): "הפרלמנט, הממשל, המנהל והפדרליזם" בתוך: היילברונר עודד/צימרמן משה: הגרמנים 1945-1990, ירושלים: מאגנס, ע"ע 142 - 171.
בספריות: היסטוריה, הספרייה המרכזית (המדף הפתוח) 943.087 גרמ.אל (370396)

Braunthal, Gerard (1996): Parties and Politics in Modern Germany, Boulder, Col. (Westview), pp. 51-109.
324.243 BRA p (551501)

Gunlicks, Arthur B. (1999): "Fifty Years of German Federalism: An Overview and Some Current Developments," in: Merkl, Peter H. (Ed.): The Federal Republic of Germany at 50: The End of a Century of Turmoil, Houndsmill (Macmillan Press), pp. 186-202.
320.943009045 FED 1999 (551513)

(ג) מדיניות החוץ הגרמנית לפני ואחרי האיחוד (שיעור אחד)

Atzili, Boaz (2000): Change within Continuity: German Foreign and Security Policy, Jerusalem: Konrad Adenauer Stiftung, Helmut Kohl Institute for European Studies (the whole brochure).
327.43 ATZ (453912)

(ד) גרמניה ותהליך האינטגרציה האירופאית (2 שיעורים)
שולצה, האגן (1994): "בברכת השכנים - גרמניה המאוחדת ותפקידה באירופה". בתוך: וולקוב, שולמית:
מחלוקה לאיחוד: גרמניה 1945 - 1990, תל-אביב: עם עובד, ע"ע 287 - 291.
שמור מדעי המדינה לפי מחל.לא (253207)

מרקוביץ, אנדרי ורייך, סימון (1994): "האם על אירופה לחשוש מן הגרמנים?". בתוך: וולקוב, שולמית:
מחלוקה לאיחוד: גרמניה 1945 - 1990, תל-אביב: עם עובד, ע"ע 233 - 248.
שמור מדעי המדינה לפי מחל.לא (253207)

Merkel, Peter H. (1993): German unification in the European context, University Park, Pa. (Pennsylvania State University Press), 380-394.
943.0879 MER (551524)

(ה) גרמניה במזרח התיכון (2 שיעורים)
מרוז, יוחנן (1993): "יחסי ישראל-גרמניה: ההיבט המוסרי". בתוך: היילברונר, עודד/ צימרמן, משה: יחסים נורמליים - יחסי ישראל - גרמניה, ירושלים: מאגנס, ע"ע 78-83.
327.43 E יחס.נו (222982)

ווייס, שבח (1993): "יחסי ישראל-גרמניה: ציפיות לעתיד". בתוך: היילברונר, עודד/ צימרמן, משה: יחסים נורמליים - יחסי ישראל - גרמניה, ירושלים: מאגנס, ע"ע 84 - 86.
327.43 E יחס.נו (222982)

Buettner, Friedemann (2003): "Germany's Middle East Policy: The Dilemmas of a *Policy of Even-Handedness*," in: Goren, Haim (Ed.): Germany and the Middle East: Past, Present, and Future, Jerusalem (Magnes), pp. 115-159.
תדפיס 9170 (564652)

Reinicke, Andreas (2002): "German-Israeli relations," in: Perthes, Volker (Ed.): Germany and the Middle East, Berlin: Heinrich-Böll-Foundation, pp. 76-89.
תדפיס 9757 (588817)

(ו) ההתמודדות עם העבר ואתגרי ההווה (3 שיעורים)
צימרמן, משה (1993): "זכרון המלחמה והשוואה בגרמניה: מקומה של ישראל". בתוך: צימרמן, משה/היילברונר, עודד: יחסים נורמליים - יחסי ישראל - גרמניה, ירושלים: מאגנס, ע"ע 87 - 102.
327.43 יחס.נו (222982) וגם תדפיס 9738 (588417)

מרגלית, גלעד (2004): "הגרמנים כקורבנות". התעוררות הדיון הציבורי על סבלם של הגרמנים במלחמת העולם השנייה ובעקבותיה, גשר, שנה 50, מס' 149, ע"ע 44 - 56.
תדפיס 10416 (1098570)

Loewy, Hanno (2000): "Unanswered Questions: Jewish Existence in Germany," in: Romberg, Otto R./Urban-Fahr, Susanne (Eds.): Jews in Germany after 1945: Citizens or "Fellow" Citizens?, Frankfurt a. Main (Tribuene), pp. 38-47.
אין